



Професійна освіта

УДК 378.147:159.9

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.18862688>

**Практична підготовка як чинник формування
консультативної готовності майбутніх психологів**

Волкова Наталія Павлівна

доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри психології та педагогіки, Університет імені Альфреда Нобеля, 49000, м. Дніпро, Січеславська

Набережна, 18, Дніпропетровська область, Україна

<https://orcid.org/0000-0003-1258-7251>

Булгак Микола Володимирович

аспірант 2-го року навчання спеціальності 015 - Професійна освіта (за спеціалізаціями), Університет імені Альфреда Нобеля, 49000, м. Дніпро,

Січеславська Набережна, 18, Дніпропетровська область, Україна

<https://orcid.org/0009-0000-5137-158X>

Прийнято: 15.02.2026 | Опубліковано: 04.03.2026

***Анотація. Мета.** Метою статті є теоретичне обґрунтування ролі практичної підготовки як чинника формування консультативної готовності майбутніх психологів та аналіз особливостей становлення професійної мотивації і впевненості студентів у процесі практичної діяльності. Актуальність дослідження зумовлена необхідністю підвищення ефективності професійної підготовки психологів в умовах сучасних соціальних викликів, зокрема дистанційного навчання та воєнного стану, які ускладнюють формування практичних професійних компетентностей.*



Методи. У дослідженні використано теоретичний аналіз і узагальнення наукових джерел, систематизацію наукових підходів до проблеми професійної підготовки психологів, а також метод опитування студентів. Емпірична частина дослідження передбачала проведення опитування студентів четвертого курсу спеціальності «Психологія» з метою виявлення їхніх уявлень про професію психолога, професійної мотивації, готовності до консультативної діяльності та труднощів, що виникають під час проходження переддипломної практики.

Результати. Теоретичний аналіз дозволив встановити, що практична підготовка є важливим компонентом професійного становлення майбутніх психологів та сприяє формуванню консультативної компетентності, професійної ідентичності та рефлексивних умінь. Результати опитування 50 студентів засвідчили, що практичний досвід сприяє більш реалістичному усвідомленню змісту професійної діяльності психолога, підвищує рівень професійної мотивації та готовності до подальшої роботи за фахом. Встановлено, що студенти, залучені до роботи Клініки психічного здоров'я, створеної на базі Університету імені Альфреда Нобеля, демонструють вищий рівень зацікавленості професією та більшу впевненість у власних консультативних уміннях. Безпосередня участь у консультативній діяльності під супервізійним супроводом сприяє розвитку професійної рефлексії, формуванню практичних навичок взаємодії з клієнтами та усвідомленню професійної відповідальності.

Висновки. Практична підготовка виступає одним із ключових чинників формування консультативної готовності майбутніх психологів. Ефективність цього процесу значною мірою залежить від організації практикоорієнтованого освітнього середовища, яке передбачає залучення студентів до реальних форм консультативної діяльності, супервізійної підтримки та аналізу професійних



кейсів. Результати дослідження підтверджують доцільність інтеграції практичних форм навчання у систему професійної підготовки психологів.

Ключові слова: практична підготовка, майбутні психологи, консультативна діяльність, професійна готовність, професійна мотивація, супервізія, психологічна практика.

Practical training as a factor in developing consultative readiness of future psychologists

Nataliia Volkova

Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Head of the Department of Psychology and Pedagogy, Alfred Nobel University, 18 Sicheslavska Naberezhna, Dnipro, 49000, Dnipropetrovsk Region, Ukraine

<https://orcid.org/0000-0003-1258-7251>

Mykola Bulhak

Second-year PhD student in Specialty 015 – Professional Education (by specializations), Alfred Nobel University, 18 Sicheslavska Naberezhna, Dnipro, 49000, Dnipropetrovsk region, Ukraine

<https://orcid.org/0009-0000-5137-158X>

Abstract. Objective. *The purpose of the article is to theoretically substantiate the role of practical training as a factor in the formation of consultative readiness of future psychologists and to analyze the development of professional motivation and students' confidence during practical activities. The relevance of the study is determined by the need to improve the effectiveness of professional training of psychologists in the context of contemporary social challenges, in particular distance learning and martial*



law conditions, which complicate the formation of practical professional competencies.

Methods. The study employed theoretical analysis and generalization of scientific sources, systematization of scientific approaches to the problem of psychologists' professional training, as well as a student survey method. The empirical part of the research involved a survey of fourth-year psychology students aimed at identifying their perceptions of the psychologist profession, professional motivation, readiness for consultative activity, and difficulties experienced during pre-diploma practice.

Results. The theoretical analysis demonstrated that practical training is an important component of the professional development of future psychologists and contributes to the formation of consultative competence, professional identity, and reflective skills. The results of a survey of 50 students showed that practical experience contributes to a more realistic understanding of the content of a psychologist's professional activity, increases the level of professional motivation, and strengthens readiness to work in the profession. It was found that students involved in the activities of the Mental Health Clinic established at Alfred Nobel University demonstrate a higher level of professional interest and greater confidence in their consultative skills. Direct participation in consultative work under supervision promotes the development of professional reflection, practical skills of interaction with clients, and awareness of professional responsibility.

Conclusions. Practical training is one of the key factors in the formation of consultative readiness of future psychologists. The effectiveness of this process largely depends on the organization of a practice-oriented educational environment that includes students' involvement in real consultative activities, supervisory support, and analysis of professional cases. The results of the study confirm the importance of integrating practical forms of learning into the system of professional training of psychologists.



Keywords: practical training, future psychologists, consultative activity, professional readiness, professional motivation, supervision, psychological practice.

Постановка проблеми. Сучасна професійна підготовка майбутніх психологів відбувається в умовах зростання соціальної напруженості, кризових викликів та трансформації освітнього середовища. Це зумовлює підвищені вимоги до рівня їхньої готовності до консультативної діяльності як провідного виду професійної активності. У нормативних документах вищої освіти за спеціальністю «Психологія» визначено необхідність формування здатності до практичного застосування психологічних знань, консультування та роботи з різними категоріями клієнтів. Однак реальна професійна спроможність випускників значною мірою залежить не лише від засвоєння теоретичного матеріалу, а й від якості та змісту практичної підготовки.

Наукові дослідження у сфері професійної освіти підкреслюють, що готовність майбутнього психолога має інтегративний характер і включає когнітивний, діяльнісний, мотиваційно-ціннісний та рефлексивний компоненти. Водночас формування такої готовності відбувається насамперед у процесі практичної підготовки, де студент отримує можливість апробувати професійні ролі, засвоїти консультативні стратегії та сформувати професійну позицію. Сучасні підходи до модернізації змісту підготовки психологів орієнтують на посилення практичної спрямованості навчання, використання освітніх психотехнологій, тренінгових форм, моделювання професійних ситуацій і міждисциплінарної інтеграції.

Разом із тим практика організації освітнього процесу свідчить про наявність труднощів у забезпеченні системності та результативності практичної підготовки. Умови дистанційного навчання та воєнного стану суттєво ускладнюють процес формування професійних і консультативних компетентностей майбутніх психологів. Обмежені можливості безпосередньої



взаємодії з клієнтами, зменшення обсягу очної практики, емоційна напруженість та нестабільність соціального середовища впливають на якість набуття досвіду професійної комунікації, розвитку навичок психологічного аналізу ситуації та прийняття відповідальних рішень. Додатковими труднощами виступають підвищене психоемоційне навантаження самих студентів, невизначеність професійних перспектив, а також потреба працювати з клієнтами, які мають травматичний досвід війни. За таких умов формування консультативної готовності потребує більшої системності, міждисциплінарної підтримки та спеціально організованого практичного супроводу.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблема професійної підготовки майбутніх психологів є предметом активного наукового осмислення в межах педагогіки та психології професійної освіти. У дослідженнях, присвячених цій проблематиці, наголошується на необхідності поєднання теоретичної підготовки з формуванням практичних умінь і професійно важливих особистісних якостей. Зокрема, як зауважує Ю. Вінтюк, професійна підготовка майбутніх психологів має розглядатися як складна система, що поєднує змістові, організаційні та особистісні компоненти. Науковець підкреслює, що ефективність підготовки визначається не лише рівнем засвоєння знань, а й сформованістю здатності застосовувати їх у реальних професійних ситуаціях, що безпосередньо пов'язано з практичною складовою навчання [5].

Подібної позиції дотримується В. В. Каблеш, яка розглядає професійну підготовку психологів як процес формування цілісної системи компетентностей, що забезпечують готовність до виконання різних видів професійної діяльності. У підході дослідниці особливого значення набуває створення освітнього середовища, яке сприяє інтеграції теоретичних знань із практичним досвідом, розвитку професійної рефлексії та формуванню здатності до самостійного прийняття професійних рішень [6].



Значну увагу в науковій літературі приділено ролі практичної підготовки як важливого етапу професійного становлення майбутніх психологів. Так, Т. В. Дуткевич і Н. П. Панчук підкреслюють, що саме в процесі проходження практики відбувається перехід від засвоєння теоретичних положень до їх практичного застосування у взаємодії з клієнтами. На думку дослідників, практика створює умови для формування професійної ідентичності студента, розвитку консультативних умінь, навичок професійної комунікації та здатності до аналізу складних психологічних ситуацій [4]. У цьому контексті практика розглядається не лише як елемент навчального плану, а як важливий механізм професіоналізації майбутнього фахівця.

Водночас, як зазначають Л. Руденко та Н. Бідюк, система професійної підготовки психологів у вищій школі стикається з низкою організаційних і методичних труднощів. Дослідники звертають увагу на недостатню узгодженість між змістом освітніх програм та реальними вимогами професійної діяльності психолога, що може призводити до недостатнього рівня практичної готовності випускників [12]. Це зумовлює необхідність переосмислення ролі практичної підготовки в освітньому процесі та її орієнтації на формування здатності до реальної професійної взаємодії.

Проблематика психологічної готовності майбутніх фахівців до професійної діяльності детально розглядається у працях О. Столярчук і О. Сергєєнкової. Дослідниці визначають готовність як інтегративну характеристику особистості, що формується у процесі навчання та включає мотиваційні установки, професійні знання, емоційно-вольову регуляцію та здатність до рефлексії [17]. Подібну точку зору висловлює В. Синишина, яка підкреслює, що формування готовності майбутніх практичних психологів можливе лише за умов спеціально організованого освітнього середовища, що поєднує теоретичне навчання з практичними формами діяльності, тренінгами та професійно орієнтованими ситуаціями [13].



У контексті підготовки до консультативної діяльності важливими є результати досліджень Т. Комар та М. Горенка. Науковці підкреслюють, що готовність до консультативної діяльності передбачає не лише володіння психологічними знаннями, а й розвиток комунікативної компетентності, емпатійності, здатності до встановлення довірливого контакту з клієнтом та вміння аналізувати психологічні проблеми в контексті життєвої ситуації особистості [8]. Таким чином, консультативна готовність розглядається як результат комплексного розвитку професійних і особистісних якостей майбутнього психолога.

Окремий напрям сучасних досліджень пов'язаний із трансформацією підготовки психологів в умовах воєнного стану. Так, А. О. Кіріллова підкреслює, що сучасні соціальні виклики вимагають розширення змісту професійної підготовки, зокрема включення питань кризового консультування, психологічної підтримки постраждалих та розвитку стресостійкості майбутніх фахівців [7]. У дослідженнях Н. В. Спиці психологічна готовність студентів до професійної діяльності розглядається як інтегративне утворення, що включає не лише професійні компетентності, а й особистісну стійкість до впливу кризових факторів [14]. Подібну позицію висловлює І. О. Тарасова, яка наголошує на складності підготовки психологів до роботи з людьми, які пережили травматичний досвід війни, що потребує спеціалізованих форм практичної підготовки [19].

Водночас розвиток сучасної освіти супроводжується активним впровадженням цифрових технологій. Як зазначає О. Васильєва, дистанційне навчання має специфічні психологічні особливості, які впливають на процес професійної підготовки майбутніх психологів, зокрема на можливості формування практичних навичок взаємодії з клієнтом [3]. У цьому контексті Л. Онуфрієва та А. Баратюк звертають увагу на можливості використання інноваційних технологій, зокрема віртуальної реальності, для моделювання



складних професійних ситуацій і підготовки студентів до роботи в екстремальних умовах [11].

Важливим напрямом модернізації професійної підготовки є міждисциплінарна інтеграція. Як зазначають І. Марсук, Н. Нагорна та Н. Іванова, інтеграція знань із різних галузей гуманітарних наук сприяє формуванню цілісного професійного бачення та розвитку здатності до комплексного аналізу соціально-психологічних проблем [10]. Подібну ідею висловлює Д. М. Супрун, який наголошує на необхідності модернізації змісту професійної підготовки психологів з урахуванням сучасних соціальних потреб і міждисциплінарних підходів [18].

Таким чином, аналіз наукових джерел свідчить про значний інтерес дослідників до проблеми професійної підготовки майбутніх психологів та формування їхньої готовності до професійної діяльності. Водночас питання ролі практичної підготовки як безпосереднього чинника формування консультативної готовності майбутніх психологів залишається недостатньо висвітленим. Зокрема, потребують подальшого дослідження труднощі, з якими стикаються студенти під час проходження практики, а також вплив цих труднощів на рівень їхньої готовності до самостійної професійної діяльності.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Попри значну кількість досліджень, присвячених професійній підготовці майбутніх психологів, питання формування їхньої готовності до консультативної діяльності й надалі потребує поглибленого наукового осмислення. Достатньо широко розглянуто загальні підходи до організації професійної підготовки, психолого-педагогічні умови формування професійної готовності та значення практичної складової освітнього процесу. Водночас практична підготовка здебільшого аналізується як один із елементів освітньої програми, тоді як її роль як системного чинника формування консультативної готовності майбутніх психологів залишається недостатньо конкретизованою. Недостатньо визначено,



яким чином практичний досвід взаємодії з клієнтами, виконання професійних завдань та рефлексія власної діяльності впливають на формування здатності студентів до самостійної консультативної роботи.

Крім того, у сучасних дослідженнях недостатньо висвітлено труднощі, з якими стикаються студенти-психологи під час проходження практики, а також їхній вплив на формування професійної впевненості, консультативних умінь і готовності до включення в професійну діяльність після завершення навчання. Особливої актуальності ця проблема набуває в умовах дистанційного навчання та воєнного стану, коли можливості безпосереднього практичного досвіду можуть бути обмеженими, а вимоги до професійної підготовки майбутніх психологів водночас зростають. У зв'язку з цим виникає потреба в теоретичному осмисленні ролі практичної підготовки у формуванні консультативної готовності майбутніх психологів та емпіричному дослідженні труднощів, що супроводжують цей процес.

Формулювання цілей статті. Метою статті є теоретичне обґрунтування ролі практичної підготовки як важливого чинника формування консультативної готовності майбутніх психологів та аналіз труднощів, з якими стикаються студенти у процесі проходження практики.

Досягнення поставленої мети передбачає розв'язання таких завдань: уточнити зміст поняття консультативної готовності майбутніх психологів у контексті професійної підготовки; визначити значення практичної підготовки у формуванні професійних і консультативних компетентностей студентів; проаналізувати труднощі, що виникають у майбутніх психологів під час проходження практики; а також окреслити напрями вдосконалення практичної підготовки, спрямовані на підвищення рівня готовності випускників до самостійної консультативної діяльності.

Виклад основного матеріалу дослідження. Реалізація мети дослідження передбачала з'ясування ролі практичної підготовки у формуванні



консультативної готовності майбутніх психологів, а також виявлення труднощів, з якими стикаються студенти у процесі проходження переддипломної практики. З цією метою було проведено опитування студентів 4 курсу спеціальності 053 «Психологія», які проходили переддипломну практику. У дослідженні взяли участь 50 студентів. Опитування мало якісний характер і включало блок запитань, спрямованих на з'ясування уявлень студентів про професію психолога, мотивацію до подальшого професійного розвитку, готовність працювати за спеціальністю після завершення навчання, а також труднощі, які вони відчують під час практичної діяльності.

Особливістю організації практичної підготовки стало залучення частини студентів до діяльності Клініки психічного здоров'я, яка була створена у 2025 році на базі Університету імені Альфреда Нобеля за ініціативи фахівців кафедри психології та педагогіки. На момент проведення дослідження 18 студентів активно брали участь у роботі клініки. У межах цієї діяльності студенти мали можливість пробувати себе у консультативній практиці, працюючи з клієнтами під контролем супервізорів, опрацьовувати різні запити населення, а також брати участь у регулярних супервізійних зустрічах, під час яких аналізувалися власні кейси та випадки колег. Такий формат практичної роботи створює умови для формування реального досвіду професійної взаємодії та розвитку консультативних навичок.

Аналіз відповідей респондентів показав, що до вступу до закладу вищої освіти значна частина студентів мала дещо спрощене уявлення про майбутню професію. Зокрема, 60 % опитаних зазначили, що сприймали діяльність психолога переважно як процес надання порад або допомоги людям у вирішенні життєвих труднощів. Ще 28 % студентів пов'язували професію психолога з можливістю краще розуміти людей та міжособистісні взаємини. Лише 12 % респондентів відзначили, що до початку навчання усвідомлювали складність та відповідальність консультативної діяльності.



Після проходження практики більшість студентів зазначили, що їхні уявлення про професію стали більш реалістичними. Зокрема, 72 % респондентів відзначили, що практична діяльність дозволила їм краще усвідомити складність консультативної роботи, необхідність професійної підготовки та відповідальність за результати взаємодії з клієнтами. Водночас 68 % студентів зазначили, що саме під час практики вперше відчули себе у ролі майбутнього фахівця.

Результати дослідження свідчать, що 74 % опитаних планують працювати за фахом після завершення навчання, ще 18 % поки що не визначилися щодо свого професійного майбутнього, а 8 % зазначили, що не планують безпосередньо пов'язувати свою подальшу діяльність із психологічним консультуванням. Водночас студенти, які беруть участь у роботі Клініки психічного здоров'я, продемонстрували вищий рівень професійної мотивації: серед них 89 % висловили бажання продовжувати професійну діяльність у сфері психологічного консультування.

Аналіз труднощів, які відзначають студенти під час проходження практики, показав, що найбільш поширеними є недостатній досвід безпосередньої роботи з клієнтами (52 %), невпевненість у правильності вибору консультативних стратегій (46 %), складність встановлення довірливого контакту з клієнтом (42 %) та переживання емоційного навантаження під час роботи зі складними життєвими ситуаціями клієнтів (38 %). Водночас студенти, залучені до роботи клініки, значно рідше відзначали ці труднощі. Зокрема, серед них лише 22 % вказали на невпевненість у власних консультативних уміннях, що може бути пов'язано з регулярною супервізійною підтримкою та можливістю аналізу практичних випадків у професійному середовищі.

Крім того, 83 % студентів, які беруть участь у роботі клініки, зазначили, що практичний досвід консультування сприяв підвищенню впевненості у власних професійних можливостях та формуванню більш чіткої професійної



ідентичності. Серед студентів, які не залучені до такої практичної діяльності, цей показник становив 54 %. Отримані результати свідчать, що безпосередня участь у консультативній роботі та регулярна супервізійна підтримка відіграють важливу роль у формуванні консультативної готовності майбутніх психологів.

Таким чином, результати дослідження підтверджують, що практична підготовка виступає одним із ключових чинників формування консультативної готовності студентів. Особливо ефективними є ті форми практичної діяльності, які забезпечують безпосередній контакт із клієнтами, супервізійну підтримку та можливість колективного аналізу професійних ситуацій.

Висновки. Проведений теоретичний аналіз наукових джерел дозволив встановити, що практична підготовка є одним із ключових компонентів професійного становлення майбутніх психологів та важливим чинником формування їх готовності до консультативної діяльності. У сучасних дослідженнях підкреслюється, що професійна підготовка психологів має інтегративний характер і передбачає поєднання теоретичних знань, практичних умінь, рефлексивних здібностей та розвитку професійної ідентичності майбутнього фахівця. Водночас умови дистанційного навчання та воєнного стану значно ускладнюють процес формування професійних компетентностей, оскільки обмежують можливості безпосередньої взаємодії з клієнтами та отримання практичного досвіду консультативної діяльності.

Результати проведеного опитування студентів четвертого курсу спеціальності «Психологія» підтверджують важливу роль практичної підготовки у формуванні професійної готовності майбутніх психологів. Встановлено, що більшість студентів після проходження практики починають більш реалістично сприймати зміст та складність професійної діяльності психолога, усвідомлюють рівень відповідальності консультативної роботи та значущість постійного професійного розвитку. Разом з тим значна частина студентів відзначає труднощі, пов'язані з недостатнім досвідом роботи з клієнтами, невпевненістю у



власних консультативних уміннях та переживанням емоційного навантаження під час взаємодії з клієнтами.

Отримані результати також свідчать, що участь студентів у діяльності Клініки психічного здоров'я, створеної на базі Університету імені Альфреда Нобеля, позитивно впливає на формування їхньої професійної мотивації, впевненості у власних консультативних можливостях та готовності до подальшої професійної діяльності. Безпосередня участь у консультативній роботі під супервізійним супроводом, аналіз практичних кейсів та регулярна професійна рефлексія сприяють формуванню більш цілісного уявлення студентів про зміст психологічної практики та розвитку їх консультативної компетентності.

Таким чином, результати дослідження підтверджують, що ефективне формування консультативної готовності майбутніх психологів значною мірою залежить від організації практикоорієнтованої підготовки, яка передбачає поєднання навчального процесу з реальними формами професійної діяльності, супервізійною підтримкою та можливістю поступового включення студентів у консультативну практику. Перспективним напрямом подальших досліджень є розроблення та апробація моделей організації практичної підготовки майбутніх психологів, спрямованих на системне формування їх готовності до консультативної діяльності в умовах сучасних соціальних викликів.

Список використаних джерел:

1. Актуальні проблеми підготовки психологів до врегулювання конфліктів: збірник матеріалів учасників науково-практичного круглого столу (13 грудня 2024 року, м. Київ) [Електронне видання] / Ред. колегія: Матяш-Заяц Л.П. Київ, 2024. 148с.
2. Булах І. С., Волошина В. В., Лохвицька Л. В. Сучасні освітні психотехнології професійної підготовки майбутніх психологів. *Сучасні освітні психо-технології професійної підготовки майбутніх психологів*. 2019. С. 20–29.



3. Васильєва О. Психологічні особливості дистанційного навчання в підготовці майбутніх психологів. *Науковий вісник Ізмаїльського державного гуманітарного університету*. 2022. Вип. 58. С. 36–44.

4. Дуткевич Т. В., Панчук Н. П. Практична підготовка фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за освітньо-професійною програмою «Практична психологія» спеціальності 053 Психологія галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки: навчально-методичний посібник [Електронний ресурс]. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2024. 38 с. URL: http://elar.kpnu.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/7726/Panchuk_pos24_1.pdf?sequence=3&isAllowed=y

5. Вінтюк Ю. Професійна підготовка майбутніх психологів: проблема та її складові. *Педагогіка і психологія професійної освіти*. 2016. № 3. С. 92–102.

6. Каблеш В.В. Теоретичні основи професійної підготовки майбутніх психологів в умовах ЗВО. *Всеукраїнський науковий збірник. Серія «Педагогіка, психологія та соціологія»*. № 1 (24). 2019. С. 67 – 74.

7. Кіріллова А.О. Професійна підготовка психологів в умовах воєнного стану. *Інноваційна педагогіка*. Вип. 68. Т. 1. 2024. С. 165 – 168.

8. Комар Т., Горенко М. Психологічні особливості готовності майбутніх психологів до консультативної діяльності. *Психологічний журнал*. 2023. №3 С. 25–31.

9. Марценюк. О. Особливості професійної та особистісної готовності психолога до професійної діяльності. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/7fb9c9de-5da2-4d6d-aa09-4711a3985041/content>

10. Марсук І., Нагорна Н., Іванова Н. Міждисциплінарна інтерація у професії викладання гуманітарних дисциплін в закладах вищої освіти. *Збірник*



наукових праць Уманського державного педагогічного університету. Вип.1. 2024. С. 81 – 91.

11. Онуфрієва Л. Баратюк А. Психологічна підготовка студентів-психологів до екстремальних ситуацій засобами віртуальної реальності. Питання психології. Вісник Національного університету оборони України. №5 (87). 2025. С. 159 – 164.

12. Руденко Л., Бідюк Н. Проблеми професійної підготовки психологів у вищій школі. Збірник національної академії Державної прикордонної служби України. Серія: Педагогічні науки. № 2 (21), 2020. С. 230 – 247.

13. Синишина В. Психолого-педагогічні умови формування готовності майбутніх практичних психологів до професійної діяльності. Педагогічні інновації у фаховій освіті. Вип. 10. 2019. С. 163 – 170.

14. Спиця Н.В. Психологічна готовність студентів психологів до професійної діяльності в умовах війни: інтегративний підхід. *Габітус*. Вип. 73. 2025. С. 227 – 232.

15. Стандарт вищої освіти України із галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки, спеціальності 053 «Психологія». URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2021/07/28/053-Psykholohiya-bakalavr.28.07-1.pdf>.

16. Стандарт вищої освіти України: другий (магістерський) рівень, галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки, спеціальність 053 «Психологія». URL:

<https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishchaosvita/zatverdzeni%20standarty/2019/04/25/053-psikhologiya-mag.pdf>.

17. Столярчук О., Сергєєнкова О. Формування психологічної готовності студентів до майбутньої професійної діяльності. *HUMANITARIUM. Психологія*. Т. 42. Вип.1. 2019. С. 164 – 173.



18. Супрун Д. М. Модернізація змісту професійної підготовки психологів в галузі спеціальної освіти : монографія. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2018. 492 с.

19. Тарасова І. О. Стан дослідження проблеми готовності психолога до корекційно-відновлювальної роботи з постраждалими внаслідок війни. *Освітньо-науковий простір*. Вип. 5 (2 – 2023) С. 168–176.